

Oslo, 18. mars 2025

Fiskeriminister Marianne Sivertsen Næss
Nærings- og fiskeridepartementet

MILJØFORVENTNINGER TIL HAVBRUKSMELDINGEN: NULL UTSLIPP, NULL RØMMING, NULL LUS OG FLERE SKJERMEDE KYSTOMRÅDER

Innledning og hovedbudskap

Det er varslet at regjeringen vil legge fram en ny havbruksmelding for Stortinget innen påske. Vi vil herved flagge forventninger om at meldingen må løse de akutte miljøutfordringene i oppdrettsbransjen. Siden den forrige meldingen har vi blant annet fått Havbruksutvalgets NOU med anbefalinger for en mer helhetlig og bærekraftig oppdrettsforvaltning. Vi viser her til en [fellesuttalelse til denne datert 29. desember 2023](#).

Naturvernforbundets hovedkrav til havbruksmeldingen:

- Fram til de alvorlige miljøproblemene er løst, må det være full stans i å anlegge nye oppdrettslokaliteter og øke produksjonen i Norge.
- Torskeoppdrett må ikke tillates.
- Oppdrettsanlegg som lager problemer for villfisk og miljø, må fjernes.
- Alle anlegg må over i utslippsfri oppdrett gjennom en såkalt miljøfleksibilitetsordning. Forslaget om nedjustert kapasitet på særskilte miljøvilkår, som nå er på høring, er ikke tilstrekkelig og bør avvises.
- Lukkede anlegg er løsningen for null lus, null rømming, null giftbruk og null utslipp.
- Det må skilles mellom arealer hvor oppdrett kan tillates, med slike strenge utslippskrav, og områder som skal skjermes helt fra oppdrett: laksefjorder og nær lakseelver, over korallrev, nær marine verneområder, i viktige kystfiskeområder, i terskelfjorder og innelukkede fjordbasseng eller innsjøer og generelt i Skagerrak.
- Kommunenes rett til å stille strengere miljøkrav enn bransje-minimum må opprettholdes.

Negativ utvikling

Situasjonen med «biologiske problemer» i en rekke norske oppdrettsanlegg i form av sykdom, lakselus og svært dårlig dyrevelferd samt en rekke svært uheldige rømningshendelser har forverret seg de siste årene. [Statistikk](#) fra Fiskeridirektoratet viser fortsatt mye rømming. Villaksen lider av lusepåslag og farlig genetisk innblanding av oppdrettslaks. Villaksen er en art vi har et internasjonalt ansvar for å

bevare, men bestandsnedgang gjør at den nå står på rødlista over truede arter i Norge. Mengden villaks som kommer tilbake til elvene for å gyte, er mer enn halvert de siste femti årene, og 2024 var tidenes dårligste villaksår i våre elver. Sjørøya og sjørreten er også sterkt negativt påvirket av lakselus fra oppdrettsanlegg.

Dårligere miljøtilstand og manglende kontroll

Videre viser [ny kunnskap](#) om eutrofiering og dårlig miljøtilstand i fjorder og kystvann om at lokale utslipp av næringssalter [som fra oppdrett](#) gir mer alvorlige negative konsekvenser enn vi har trodd før. Dette kan bidra til nedgroing, råttent bunnvann og ulike problemer for villfisken. EU og Norge stiller strengere krav til rensing av avløp for industri og kommuner, til store kostnader, og vi da må også akvakulturens tillatelser til utslipp strammes inn tilsvarende. I tillegg medfører fortsatt impregnering av merder med biocider betydelige utslipp til norske fjorder.

Vi har i flere brev til ministeren de siste par årene flagget bekymringer om manglende miljøkontroll med oppdrett i Norge. I 2022 ytret vi bekymring for [sprenging av kystsone for landoppdrettsanlegg](#). I fjor sendte vi brev med [felles opprop](#) fra hele sju store naturvern- og fiskeorganisasjoner om behovet for utslippsfrie anlegg og at antallet oppdrettsfisk i åpne merder må reduseres langs hele kysten, først i problemområdene. Allerede i 2023 varslet vi ministeren om bekymringen vår for torskeoppdrett i forbindelse med store rømmingshendelser. Vi ba om at [torskeoppdrett legges på is inntil teknologien er moden og rømmingsfri](#), og at eksisterende anlegg stenges snarest. Vi opplever lang saksbehandlingstid for klager om akvakulturtillatelser for torsk, noe vi nylig har sendt klage om til Sivilombudet. Vi har altså fremmet forslag til konkrete tiltak og forbedringer av ulike regler for akvakultur i lang tid og ser fram til at havbruksmeldingen kan imøtekomme disse strukturelle problemene.

I fellesuttalelsen vår til Havbruksutvalgets NOU pekte vi på en rekke viktige krav og nødvendige tiltak for å gjøre oppdrettsnæringen mer bærekraftig. Der støtter vi også innføring av en miljøfleksibilitetsordning, og den må kun omfatte nullutslippsløsninger. Definisjonen på nullutslipp må være anlegg som ikke slipper ut lakseluslarver og/eller lakselusegg, har null rømming og samler opp slam og næringssalter. Forslaget om nedjustert kapasitet på særskilte miljøvilkår, som nå er på høring, er ikke i tråd med flere av prinsippene som Stortinget har bedt regjeringen legge til grunn for arbeidet med en teknologinøytral miljøfleksibilitetsordning for havbruk. Ordningen, slik den er foreslått, kan derfor ikke innføres.

Vi vil også påpeke at kommunene fortsatt må ha mulighet til å stille strengere miljøbetingelse enn bransje-minimum ved regulering av havbruksanlegg.

Avslutning

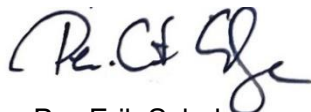
Dagens oppdrettspolitikk fører til overgjødning og kjemisk forurensning av fjordene, genetisk innblanding og smitte av parasitter og sykdom til villfisk samt dårlig dyrevelferd. Fram til disse alvorlige problemene er løst, må det være full stans i å anlegge nye fiskeoppdrettslokaliteter eller øke produksjonen i Norge. Utfordringene med torskeoppdrett tilsier også at det ikke må gis konsesjoner for dette. I tillegg fortjener villfisken og kystøkosystemet større oppdrettsfrie soner og flere marine verneområder.

Vi forventer at havbruksmeldingen adresserer de store utfordringene, og at nødvendige og ambisiøse tiltak etableres i tråd med kunnskapsgrunnlaget. En eventuell vekst i norsk akvakultur bør komme gjennom høyere kvalitet og en ny satsing på skjell, tang og tare, ikke mer fiskeoppdrett i åpne merder.

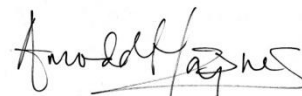
Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Truls Gulowsen
leder

Per-Erik Schulze
fagrådgiver marin økologi

Arnodd Håpnes
fagrådgiver villaks

Kopi til:
klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen